

**НАРАТИВ
ДИСКУРС
МІФ
МІФОЛОГЕМА
АРХЕТИП**

17.11.2022

НАРАТИВ, ДИСКУРС

Наратів, або **оповідь** (англ. і фр. *narrative* — «оповідь», від лат. *narrare* — «розповідати», «пояснювати») — сукупність пов'язаних між собою реальних чи вигаданих подій, фактів або вражень, які складають оповідний текст. А також — процес повідомлення такого тексту (нарація) і метод впорядкування дискурсу. Особа, котра здійснює наратив, називається оповідачем (наратором).

Діскурс (від фр. *discours* — промова, розмова на тему чогось) — єдність мовлення та ситуації, в якій воно відбувається. Включає як перебіг мовлення, так і його передумови, обмеження та результати, позамовний контекст і невисловлені цілі й наміри, які супроводжують акт мовлення.

МІФ, МІФОЛОГЕМА, АРХЕТИП

Міфологéма або **мітологéма** (від дав.-гр. μῦθος — сказання, переказ та дав.-гр. λόγος — слово, думка) — найменший неподільний складовий елемент міфу. Такими елементами виступають міфологічні сюжети й образи, які характеризуються глобальністю, універсальністю в культурах світу. Міфологеми можуть існувати окремо від міфу в художніх творах, фольклорі чи ідеології, результатом чого стає міфологізм. Окремі протиставлені міфологеми пов'язуються між собою відношеннями під назвою міфеми.

Відмінність міфологеми від архетипу полягає в тому, що якщо архетип — це загальна основа різноманітних міфологічних сюжетів і мотивів у їх граничній абстракції, то міфологема є конкретною модифікацією архетипу, пов'язаною з символами тієї чи іншої спільноти. З цієї причини багато міфологем унікальні для кожного етносу. Вживається також термін «міфологічний архетип»

Якщо спитати, що відрізняє одну культуру від іншої, то, за кінцевим рахунком — це буде МІФ, який закладений у її підвалини

Д. Козолупенко

МІФОЛОГЕМИ ЯК НАРАТИВИ

Універсальні міфологеми про “Батьківщину-Мати”, “колиску народу”, “богообраність”, “святий народ”, “історичну місію”, “вічність держави” та інші є актуальними для багатьох народів, що засвідчує архетиповість й фундаментальність зазначених культурних форм, їхню історичну вкоріненість.

МІФОЛОГЕМИ, СТРУКТУРОВАНІ НА ПОНЯТТІ "СВЯТОЇ ЗЕМЛІ"

Україна — Нова Троя (Іван Котляревський)

Україна — Катерина (Тарас Шевченко)

Україна — Земля обітована (Іван Франко)

Існують лише 4 сюжети, і будь-яка повість розгортається довкола них.

Хорхе Борхес

Українська повість розгортається в усі чотири сторони й об'єднує всі класичні сюжети

Катерина Мола

ЧОТИРИ СЮЖЕТИ ЗА БОРХЕСОМ

- Перший сюжет – облога міста
- Другий сюжет – повернення додому
- Третій сюжет – пошук
- Четвертий сюжет – жертвоприношення героя

ПЕРШИЙ СЮЖЕТ – ОБЛОГА МІСТА

Місто є умовним концептом, місто - це обмежений простір, який є фортецею для людей, об'єднаних спільним буттям. Можна сказати, що Україна - це місто? Україна - це місто в облозі. Цю облогу супроводжує все, що зазвичай ми маємо на увазі, коли кажемо: облога. Це обстріли, прориви, погрози, виснаження, намагання ворога знайти потаємні ходи, це обмеження ресурсів, це епідемії і хвороби, це, зрештою, смертельна небезпека, випробування на межі людських можливостей. Але також це віра одне в одного, прийняття і любов, без яких неможливо вижити в обмеженому просторі, це винахідливість і сміливість приречених, це героїзм, який стає буденністю, життя, яке перетворюється на епос.

ДРУГИЙ СЮЖЕТ – ПОВЕРНЕННЯ ДОДОМУ

Чи можемо ми сказати, що Україна - це дім, до якого повертаються зараз серця мільйонів? Люди, які після 24 лютого нарешті зрозуміли, хто вони такі й чому вони протистоять, чи не є буквально кожен із них Одиссеєм, який продирається крізь безліч зовнішніх і внутрішніх перешкод? Чи не є Одиссеєм кожна перша українська жінка, яка взяла за руку або на руки дитину чи двох, або kota, або маму, і вирушила в невідоме, щоб повернутися іншою? Подорож довкола світу, довкола себе, подорож, що сповнена небезпек, згубних спокус, примар, велетнів, отруєних стріл, солодких голосів, що несуть обман і зневіру.

“

Для багатьох повернення додому - це повернення до мови. Це особливий сюжет для безлічі українців, які стали другим і останнім поколінням російськомовних у своїх родинах.

ЧЕТВЕРТИЙ СЮЖЕТ - ЖЕРТВОПРИНОШЕННЯ ГЕРОЯ

Але жертвоприношення - це не тільки про альтруїзм і звитягу. Це ще історія про задобрення Змія. Історія про хронічну потвору, яка виповзає назовні, щоб отримати свою жертву.

Історія починається з того, що Змій загальною непогано влаштувався. Він має умовну домовленість з людьми - вони раз на рік (місяць, десять років) приносять йому в жертву прекрасну дівчину (юнака, декілька молодих людей, іноді дітей), і за це Змій не чіпає решту громади. Але в якийсь момент Змій порушує домовленість - він вимагає дочку князя. І з цього моменту для Змія ця історія перетворюється на гру за смертю.

І в цей момент глибокої кризи з'являється герой. Герой, який довго і на початках без успіху б'ється зі Змієм, з чудовиськом, у якого виростають нові голови замість відрубаних. Змій виглядає незнищеним, броньованим, гігантським і абсолютно безжальним.

І саме тому звичайний герой не може перемогти Змія. Змія може перемогти тільки Трикстер. Хитрий і неоднозначний герой, який спочатку відмовляється битися.

Герой, який приходить після того, як загинуло безліч сміливих, високих, сильних лицарів у блискучих обладунках. Герой, який стає героєм у процесі змагання, битви зі Змієм.

ЗЛО ЗАЛЕТІЛО

https://www.youtube.com/watch?v=Ma5HG_aapuw&ab_channel=%D0%A2%D0%B5%D0%B0%D1%82%D1%80%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%96%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%A4%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BA%D0%B0